JO NESBØ

WSOY

Tohtori Proktorin aika-amme

Tohtori Proktori -sarja:
Tohtori Proktorin Pierupulveri
Tohtori Proktorin aika-amme
Tohtori Proktori ja mahdollinen maailmanloppu
Tohtori Proktori ja suuri kultaryöstö
Pelastaako tohtori Proktori joulun?

JO NESBØ

Tohtori Proktorin aika-amme

Kuvittanut Per Dybvig
Suomentanut Outi Menna

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ – HELSINKI

Luku 1

Kortti Pariisista

LIIKUNTASALISSA OLI HIIRENHILJAISTA. Kahdettoista puolapuut, vanha hevonen, jonka nahkapinta oli halkeillut, ja kahdeksan katosta riippuvaa harmaata, kulunutta köyttä nököttivät liikkumattomina. Yhtä ääneti seisoivat ja istuivat myös kuusitoista poikaa ja tyttöä, jotka yhdessä muodostivat Dølgenin koulusoittokunnan ja tuijottivat nyt johtajaansa, kapellimestari Mainiota.

”Paikoillanne…” Mainio huusi, kohotti tahtipuikkonsa ja katsoi lapsia siristellen silmiään tummien pilottiaurinkolasiensa takana. Mainio pelkäsi jo nyt, mitä joutuisi pian kuulemaan, ja etsi toiveikkaasti katseellaan Älliä. Hän tiesi, että muut soittokuntalaiset kiusasivat punatukkaista trumpetistia, koska tämä oli niin pikkiriikkisen pieni, eikä se mikään ihme ollutkaan. Mutta toisin kuin muut, pikkuruinen poika oli musikaalinen ja saattaisi ehkä pystyä pelastamaan heidät. Ja kun Mainion katse ei tavoittanut Älliä, se kiinnittyi klarinettia soittavaan Liisiin, joka oli hänen tietonsa mukaan Ällin ainoa ystävä. Liisi oli soittokuntalaisista ainoa, jonka hän tiesi harjoittelevan tunnollisesti kotona. Kenties toivoa oli sittenkin.

”Valmiit…”

Kaikki asettivat soittimet huulilleen. Oli niin hiljaista, että saliin kantautui ulkoa lämpimän lokakuisen iltapäivän ääniä: linnunlaulua, ruohonleikkurin pärinää ja leikkivien lasten naurua. Mutta sisällä liikuntasalissa oli pimeää. Ja yhä pimeämpää oli tulossa.

”Hep!” Mainio karjaisi ja heilautti näyttävästi tahtipuikkoaan.

Aluksi ei tapahtunut mitään, eikä kuulunut edelleenkään muuta kuin linnunlaulua, ruohonleikkurin pärinää ja lasten naurua. Sitten kuului epämääräinen trumpetin törähdys ja varovainen klarinetin luikautus, ja patarumpu paukahti kokeilevasti. Pikkurummun odottamaton pärähdys sai käyrätorven säpsähtämään niin että se rääkäisi kovaan ääneen, ja soittokunnan takarivistä kuului puhinaa, joka toi Liisille mieleen viikon tauon jälkeen pintaan nousevan sinivalaan. Kaiken pihinän ja puhinan keskeltä ei kuitenkaan erottunut yhtäkään oikeaa säveltä, ja Mainion kasvot olivat alkaneet punoittaa enteillen pikaisesti puhkeavaa raivokohtausta.

”Kol, nel!” Mainio kirkui ja heilutti tahtipuikkoaan aivan kuin olisi ruoskinut sillä roomalaiskaleerin orjasoutajia. ”Soittakaa nyt, Vivaldi vieköön! Tämänhän pitäisi olla Marseljeesi, Ranskan kansallishymni! Antakaa soiton kajahtaa!”

Mutta minkäänlaista kajahdusta ei kuulunut. Mainion edessä olevat lapset tuijottivat jäykästi nuottitelineitään tai puristivat silmiä tiukasti kiinni aivan kuin olisivat istuneet vessanpöntöllä.

Mainio antoi periksi ja laski kätensä alas samalla hetkellä kun tuuba onnistui viimeinkin päästämään ilmoille matalan, yksinäisen törähdyksen.

”Seis, seis!” Mainio huusi ja odotti kunnes tuuba oli vaiennut. ”Jos ranskalaiset olisivat kuulleet tämän, he olisivat ensin katkaisseet teidän kaulanne ja sen jälkeen polttaneet teidät roviolla. Osoittakaa kunnioitusta Marseljeesia kohtaan!”

Mainion jatkaessa läksytystään Liisi kumartui vieressään olevaa tuolia kohti ja kuiskasi: ”Otin mukaan tohtori Proktorin lähettämän kortin. Siinä on jotain outoa.”

Ääni vastasi hänelle kolhiintuneen trumpetin takaa: ”Ihan tavalliselta se kyllä kuulostaa, jos minulta kysytään.’Liisi ja Älli, terveisiä Pariisista, toivottaa tohtori Proktori.’ Eikö siinä jotain sellaista lukenut?”

”Luki, mutta…”

”Se on itse asiassa harvinaisen tavallinen kortti, Liisi. Oudoksi kortin tekee vain se, että sen on kirjoittanut niin käsittämättömän kummallinen tyyppi kuin tohtori Proktori.”

Heidät keskeytti Mainion kovaääninen jyrähdys: ”Älli! Oletko se sinä?”

”Kyllä, herra kersantti!” kuului kolhiintuneen trumpetin takaa.

”Nouse ylös niin että muutkin näkevät sinut!”

”Tämä selvä, oi elävän musiikin ja kaikkien maailmankaikkeuden sävelten valtias!”

Ja samassa nuottitelineen takaa hyppäsi tuolille pieni, punatukkainen poika, jolla oli kasvoillaan isoja pisamia ja leveä hymy. Eikä hänen tukkansa ollut ainoastaan punainen vaan kirkkaanpunainen. Eikä hymy ollut pelkästään leveä vaan niin leveä, että se miltei jakoi pienen pään kahtia. Eivätkä pisamat olleet pelkästään isoja vaan… tai no, ne olivat ihan vain isoja.

”Esitä meille Marseljeesi, Älli!” Mainio jyrähti. ”Sillä tavalla kuin se kuuluu soittaa.”

”Kuten haluatte, kaikkien kapellimestareiden äiti ja Saharan pohjoisenpuolisten janitsaarien kuningas sekä…”

”Lopeta se pelleily ja soita!”

Ja Älli ryhtyi soittamaan. Pehmeät, lämpimät sävelet kohosivat kohti liikuntasalin kattoa ja ikkunasta ulos aurinkoiseen syysiltapäivään saaden linnutkin vaikenemaan häpeästä, kun ne kuuntelivat kaunista musiikkia. Niin Liisi ainakin ajatteli kuunnellessaan kuinka hänen pikkiriikkinen naapurinsa ja kaikista paras ystävänsä soitti isoisänsä vanhaa trumpettia. Liisi piti omasta klarinetistaan, mutta trumpetissa oli sitä jotain. Eikä sen soittaminen itse asiassa ollut edes kovin vaikeaa. Älli oli kerran opettanut häntä soittamaan trumpetilla yhden laulun, nimittäin Norjan kansallislaulun. Hän ei tietenkään soittanut yhtä hyvin kuin Älli, mutta haaveili salaa että pääsisi jonakin päivänä esittämään kansallislaulun trumpetilla suurelle yleisölle. Ajatella, millaista se olisi! Mutta ajatukset ovat ajatuksia ja haaveet ovat vain haaveita.

”Hyvä, Älli!” Mainio huusi. ”Ja nyt kaikki mukaan! Yks, kaks, kol, nel!”

Ja Dølgenin koulusoittokunta yhtyi musisointiin. Kuka syöksyen, kuka kaatuen ja kuka kompastellen. Rummut, saksofonit, käyrätor-

vet, kellopelit ja lautaset; kuulosti aivan siltä kuin joku olisi kääntänyt keittiön ylösalaisin niin että tavarat rämähtivät ulos laatikoista ja kaapeista. Hetken päästä myös patarumpu ja tuuba pääsivät vauhtiin. Koko huone tärisi. Puolapuiden hampaat alkoivat kalista, köydet riippuivat vinossa aivan kuin olisi tuullut, ja kulunut hevonen hyppi lattialla siirtyen sentti kerrallaan lähemmäs ulko-ovea ikään kuin se olisi yrittänyt livahtaa karkuun.

Kun Marseljeesi oli vihdoin päättynyt, oli aivan hiljaista. Sekä salissa että sen ulkopuolella. Linnunlaulu oli vaiennut, lapset olivat lakanneet nauramasta. Ei kuulunut muuta kuin kaksospoikien, Totin ja Tiituksen, viimeinen epätoivoinen rummun paukahdus, joka jäi kaikumaan ilmassa.

”Kiitos”, huokaisi Mainio. ”Eiköhän tämä riitä tältä päivältä. Nähdään taas maanantaina.”

”Mutta kun siinä kortissa on jotain outoa!” Liisi sanoi, kun he olivat Ällin kanssa kävelemässä kotiin Kanuunatielle päin. Illat olivat alkaneet muuttua pimeämmiksi, ja he pitivät siitä. Etenkin Älli, jonka mielestä valoisat kesäyöt olivat hieman keskimääräistä huonompi keksintö. Ja jonka mielestä pimeät, lämpimät syysillat lukuisine piiloineen ja harvalukuisine omenavarkauksineen oli suorastaan nerokas keksintö, miltei tohtori Proktorin tasoa. Sillä Ällin mielestä professori oli maailman paras keksijä. Muu maailma tosin oli sitä mieltä, ettei tohtori Proktori ollut koskaan keksinyt mitään tärkeää, mutta mitä he muka tiesivät? Kuka esimerkiksi oli keksinyt maailman tehokkaimman pierupulverin, häh? Vielä tärkeämpää oli tieten-

kin se, että tohtori Proktori teki maailman parasta karamellivanukasta, että hän oli maailman paras ystävä ja naapuri ja että hän oli opettanut Ällille ja Liisille, ettei heidän kannattanut välittää siitä että he olivat kaikkien muiden mielestä säälittävä luuserijoukko, jonka muodostivat pikkiriikkinen punaposkinen poika, säikky lettipäinen tyttö ja reilusti keskimääräistä hullumpi professori, joka käytti tummennettuja moottoripyörälaseja.

”Me nimittäin tiedämme jotain mitä muut eivät tiedä”, Proktorilla oli tapana sanoa. ”Me tiedämme, että kun ystävykset lupaavat olla ikuisesti toistensa apuna, yksi plus yksi plus yksi on paljon enemmän kuin kolme.”

Ja se todellakin piti paikkansa. Mutta ystäväksi professori ei ollut erityisen ahkera kirjoittaja. He olivat saaneet vain yhden vaivaisen kortin niiden kolmen kuukauden aikana, jotka olivat kuluneet siitä kun professori oli istahtanut moottoripyöränsä selkään, pannut nahkakypärän päähänsä ja hyvästellyt heidät lähteäkseen Pariisiin etsimään elämänsä suurta rakkautta, Juliette Margarinia. Nainen oli kadonnut hämärissä olosuhteissa monta, monta vuotta sitten, kun professori oli Ranskassa opiskelemassa. Liisi ja Älli olivat nähneet Julietten ainoastaan professorin laboratorion seinällä olevassa valokuvassa, joka oli otettu silloin kun Proktori ja Juliette seurustelivat keskenään. Mutta he näyttivät kuvassa niin onnellisilta, että Liisin silmät olivat kostuneet kyynelistä. Niin, juuri Liisi oli itse asiassa ylipuhunut Proktorin matkustamaan takaisin etsimään Juliettea.

”Se *on* omituinen!” Liisi intti. ”Katso vaikka itse.”

Älli katsoi Liisin ojentamaa maisemapostikorttia.

”Hm”, hän mutisi. Hän seisahtui seuraavan katulampun alle, tutki korttia tarkkaan ja jatkoi mutinaansa kuulostaen hyvin pohtivalta ja älykkäältä.

”Se on Pariisista”, Liisi sanoi osoittaen mustavalkokuvaa, joka näytti siltä kuin se olisi otettu pilvisenä aamuna. Kuvassa näkyi iso aukio, joka oli aurinkovarjot käsissään ja silinterihattu päässään kävelevistä ihmisistä huolimatta omituisen tyhjän näköinen. Ainoa seikka, joka kertoi että kuva oli todellakin otettu Ranskan maailmankuulussa pääkaupungissa, oli se että kuvan alareunassa luki PARIISI.

”Näetkö sinä saman kuin minäkin?” Älli mutisi mietteissään.

”Eli minkä?”

”Että aukiolta ikään kuin puuttuu jotain. Niin, koko kuvasta itse asiassa.”

”Ehkä”, Liisi sanoi, ja kun hän oikein ajatteli, hän ymmärsi, että Älli oli oikeassa, muttei kyennyt sittenkään keksimään, mitä kuvasta puuttui.

”Lisäksi tämä on ihan kupruilla…” Älli sanoi puristaen korttia varovasti. ”Kortti on toisin sanoen kastunut läpimäräksi ja kuivunut taas. Liisi, luitko sinä tätä suihkussa?”

”En tietenkään”, Liisi sanoi. ”Se oli tuollainen kun se tuli.”

”Ahaa!” Älli huudahti ja nosti pystyyn pikkiriikkisen etusormensa, jonka kynsi oli pureskeltu lyhyeksi. ”Mestaripäättelijä Älli on jälleen kerran onnistunut ovelasti ratkaisemaan kinkkisen arvoituksen. Kortti kastui Pariisissa, koska siellä satoi!”

Liisi muljautti silmiään. ”Mistä sinä sen tiedät?”

”Yksinkertaista, rakas Liisini. Kortissa sanotaan niin. Katso itse.” Älli ojensi kortin takaisin.

Liisin ei kuitenkaan tarvinnut katsoa, koska hän oli lukenut lyhyen viestin jo kaksitoista kertaa ja osasi sen ulkoa. Mutta koska sinä tuskin olet vielä lukenut korttia, voit katsoa sitä nyt:

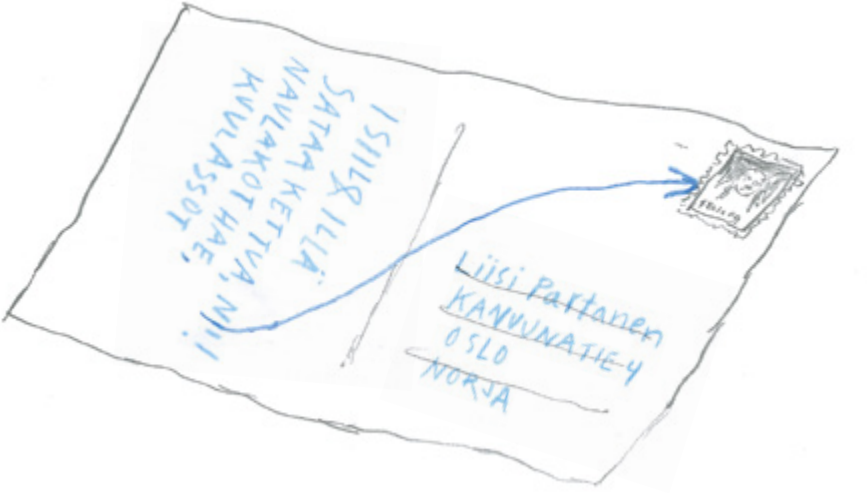

”Pariisissa sataa, onko muuta kysyttävää?” Älli sanoi tyytyväisenä, ojensi kortin takaisin ja tutki lyhyeksi pureskeltuja kynsiään etsien vielä jotain mitä jyrsiä.

”Ei tässä ole ihmeellistä se, miten kortti on kastunut”, Liisi sanoi. ”Vaan se, mitä professori on kirjoittanut! Keitä ovat esimerkiksi Isiil ja Illä?”

”Ehkä hän on unohtanut meidän nimemme”, sanoi Älli.

”Eikä ole, hänhän on kirjoittanut osoitekenttään ihan oikein Liisi Partanen”, sanoi Liisi.

”Hm”, Älli mutisi kuulostamatta enää yhtä älykkäältä kuin vähän aikaa sitten.

”Isiil on Liisi takaperin”, sanoi Liisi.

”Yksinkertaista”, Älli sanoi ja luki sanan kiireesti takaperin. Aivan oikein, Isiilistä tuli Liisi. ”Mutta kuka on Illä?” hän kysyi.

”No arvaa!” Liisi huudahti ja muljautti silmiään.

”Hm… Liisi ylösalaisin?”

”Älli takaperin!”

”Hehheh”, Älli sanoi väläyttäen sekalaisen rivin pikkiriikkisiä hampaita. ”Kunhan vitsailin. Yksinkertaista.” Hänen korvalehtensä punoittivat kuitenkin hieman. ”Mutta siinä tapauksessahan ongelma on ratkaistu, joten mikä tässä vielä mättää?”

”Ei ongelmana ole se!” Liisi huusi kiihtyneenä.

”No mikä sitten?”

”Koko muu teksti!”

Älli levitteli lyhyitä käsiään. ”Proktori kertoo, että Pariisissa sataa, Liisi. Sade lokakuussa on tuiki tavallista. Jopa Kalaharin autiomaassa sataa lokakuussa. Siellä sataa itse asiassa niin pal-

jon, että autiomaa alkaa tulvia ja nokitäpläinen namibiansarvikuono – jääräpää joka kieltäytyy sitkeästi opettelemasta uimaan – joutuu seisomaan vedenpohjassa ja pidättämään hengitystään marraskuuhun saakka. Ei siis mikään ihme, että Pariisissakin vähän ripottelee."

"Nokitäpläinen namibiansarvikuono?" Liisi toisti epäluuloisesti.

"Jep", sanoi Älli. "Laji on mainittu sivulla 620 kirjassa 'ELÄIMIÄ JOIDEN ET TOIVOISI OLEVAN OLEMASSA'."

Liisi huokaisi. Älli viittasi vähän väliä valtavaan opukseen, joka hänen isoisällään oli kuulemma ollut kirjahyllyssään. Mutta Liisi, sen paremmin kuin kukaan hänen tietämistään ihmisistä, ei ollut ikinä nähnytkään kirjaa, jonka nimi oli "Eläimiä joiden et toivoisi olevan olemassa".

"Mutta entä KETTUA, NII?" Liisi sanoi. "Mitä se tarkoittaa?"

"Helppo juttu", sanoi Älli. "Sade harmittaa professoria. Ihan vietävästi."

Liisi katsoi Älliä epäilevä ilme kasvoillaan. "Entä seuraava rivi sitten? Naulakot hae?"

"Se tarkoittaa, että naulakot ovat täynnä sateenvarjoja ja sadetakkeja, eikä tilaa jää enää millekään muulle. Naulakoista on pulaa. Niitä täytyy hakea lisää."

"Katin kontit!" Liisi tuhahti. "Tuskin professori Proktori olisi meille mistään naulakoista kirjoittanut, saatikka pyytänyt hakemaan niitä. Älytön ajatuskin!"

"Ehkä sitten…" Älli sanoi raapien vasemmanpuoleista punaista pulisonkiaan.

Liisi päästi alistuneen huokauksen. ”Eikä viimeisestä sanasta saa tolkkua millään. Kuulassot?”

Älli hymähti alentuvasti. ”Voi sinua, rakas pähkinäaivo, se tässä on kaikkein yksinkertaisinta. Kuu jos joku viittaa romantiikkaan, ja koska professori on löytänyt Julietten, hän haluaisi tietenkin lassoja, joilla voisi vangita täysikuun paistamaan joka ilta.”

”Nyt riittää jo, Älli!” Liisi sanoi varoittavasti.

Älli katsoi häntä ymmällään, mutta sulki suunsa kuuliaisesti.

”Sanojen takana piilee jotain”, Liisi sanoi.

”Niinkö?” sanoi Älli. ”Mitä?”

”En tiedä, mutta jotain kuitenkin. Katso esimerkiksi tuota postimerkkiä. Eikö siinä ole sinun mielestäsi jotain outoa?”

”Ei, pakko sanoa että neliskulmainen, pykäläreunainen postimerkki, jossa on kuva vakavannäköisestä miehestä, ei saa minua pomppaamaan ilmaan hämmästyksestä.”

”Mutta oletko nähnyt mitä postimerkissä lukee?”

”En”, Älli joutui myöntämään. Liisi antoi kortin taas hänelle.

”Felix Faure”, Älli luki. ”Se on varmaan tuon tyypin nimi. Ja 1888 lienee vuosiluku. Yäk!”

”Yäk?” Liisi ihmetteli.

”Niin, ajattele miltä tuntuu nuolaista yli sata vuotta vanhaa postimerkkiä…”

”Niin, mutta näyttääkö postimerkki sinun mielestäsi sata vuotta vanhalta?”

Älli katsoi postimerkkiä tarkemmin. Ja hänen oli pakko myöntää, että Liisi oli oikeassa. Ellei otettu lukuun sitä, että postimerkki oli kastunut, se näytti upouudelta – värit olivat kirkkaat ja pykäläreunat täysin kulumattomat.

”Ehkä siinä on painovirhe”, hän sanoi kuulostamatta enää yhtä vakuuttuneelta.

”Luuletko niin?” Liisi sanoi.

Älli pudisti päätään. ”Tässä on jotain mätää”, hän sanoi.

”Kaikki on ylösalaisin”, sanoi Liisi.

”Minun mielestäni sanoit äsken, että kaikki on takaperin”, Älli sanoi.

”Mitä?”

”Niin sinä sanoit.”

”Eli miten?”

”Että kaikki on takaperin”, sanoi Älli.

”Niin juuri”, Liisi sanoi ja nappasi kortin takaisin itselleen. ”Niin juuri!”

Hän katsoi korttia. Ja alkoi yhtäkkiä haukkoa henkeään.

”Mitä nyt?” Älli kysyi huolestuneena.

”L-luulen että Proktori on vaarassa”, Liisi änkytti kalpeaksi valahtaneena. ”Lue kortti takaperin.”

Älli teki työtä käskettyä. Ja sinä voit tehdä samoin. Vaikka nyt heti.

…

Joko luit? Tajusitko mitään?

Älä välitä, ei tajunnut Ällikään. ””Tossa luukeah”, hän luki. ”Tokaluan iin! Auttekaatas Älli ja Liisi.”’

”Täsmälleen niin siinä lukee”, Liisi huokaisi. ”Jokin on pahasti pielessä.”

”No niin on”, sanoi Älli. ”Kirjaimet ovat sikin sokin.”

”En minä sitä tarkoittanut!” Liisi puuskahti. ”Etkö sinä tajua mitään?”

”En”, Älli myönsi ja raapi taas pulisonkiaan. ”En esimerkiksi ymmärrä miksi hän on kirjoittanut ’tossa lukeeah’.”

Liisi tuijotti korttia keskittyneesti. ”Seuraa nuolta”, hän sanoi. ”Se osoittaa postimerkkiä kohti.”

Älli työnsi oikean etusormensa oikeaan korvaan ja pyöritteli sitä samalla kun hän puristi oikean silmänsä kiinni. Ällin ajatukset kulkivat paremmin sillä tavalla, aivot käynnistyivät vähän samaan tapaan kuin auto käynnistyy virta-avainta väättämällä. Kuului äänekäs plopsahdus, kun hän vetäisi sormensa ulos korvasta.

”Nyt minä keksin”, Älli sanoi ja tuijotti sormeaan haltioituneena. ”Kortti on meille tarkoitettu salainen viesti, josta kukaan muu ei saa tietää mitään. Proktori nimittäin tiesi, että minunlaiseni fiksu poika tajuaisi kyllä, että tekstissä on jotain outoa.”

Liisi muljautti silmiään, mutta Älli ei ollut huomaavinaankaan sitä.

”Kielioppi ei mene ihan oikein, mutta kirjainten paikkoja muuttamalla kaikki selviää”, Älli jatkoi. ”’Tuossa lukea’ ja nuoli, joka osoittaa postimerkkiä kohti, tarkoittaa että viestin loppu löytyy postimerkin alta! Meidän täytyy siis irrottaa postimerkki.”

”Minä olen tiennyt sen jo jonkin aikaa”, sanoi Liisi.

Älli ojensi kortin takaisin Liisille ja niiskautti nenäänsä tyytyväisenä: ”Hieno homma, että minä olen niin taitava selvittämään salaisia koodeja, vai mitä?”

Luku 2

Tohtori Proktorin kellari

LIISIN ISÄ, KOMENTAJA, heräsi sohvalla sanomalehtipaperin ja painomusteen maku suussaan. Hän oli nimittäin tapansa mukaan nukahtanut lehti kasvojensa päällä ja kuorsannut niin kovaa, että ikkunaverhot heiluivat ja sanomalehden alin sivu, se jossa kerrottiin säätiedot, imeytyi hänen suuhunsa jokaisella sisäänhengityksellä. Hän katsoi kelloa ja huokaisi tyytyväisenä huomatessaan, että pian olisi aika mennä nukkumaan. Ensin hän kuitenkin söisi kanavoileivän. Tai kaksi. Hän viskasi sanomalehden sohvapöydälle, kampesi ison mahansa pois sohvalta ja nousi siten automaattisesti jaloilleen.

”Heipä hei”, hän sanoi tullessaan keittiöön. Liisi seisoi tiskipöydän ääressä, ja tuolilla Liisin vieressä seisoi Älli, pikkiriikkinen naapurinpoika kummallisesta perheestä, joka oli muuttanut keväällä Kanuunatielle. Heidän edessään vedenkeitin pomppi ja tärisi ja sylki poristen höyryä kaatonokastaan.

”Sanokaapa, ettekö ole vielä vähän liian pieniä juomaan kahvia?” komentaja kysyi haukotellen.

”Ai, ai, il commandante”, Älli vastasi. ”Mutta emme me kahvia keitäkään.”

Vasta nyt komentaja huomasi, että Älli piti vedenkeittimen nappia pohjassa niin ettei keitin sammunut vaan antoi veden jatkaa kiehumistaan. Ja että hänen tyttärensä piteli jotakin postikortin tapaista kuumassa vesihöyryssä.

”Mitä te sitten teette?”

”Mene pois, isä”, Liisi sanoi.

”Hei, minähän se täällä olen komentaja!” komentaja sanoi. ”Haluan tietää, mitä te puuhaatte!”

”Pahoittelen, il commandante”, sanoi Älli. ”Tämä on niin huippusalaista, että jos me kertoisimme sinulle, tietäisit jo liikaa. Ja tiedät varmaan, mitä sellaisille ihmisille tapahtuu, jotka tietävät liikaa, eikö totta?”

”No mitä?” komentaja sanoi ja pani kätensä puuskaan.

”Heiltä leikataan kieli irti niin etteivät he pysty puhumaan. Ja kaikki oikean käden sormet, jotta he eivät pysty kirjoittamaan.”

”Entä jos huomaattekin, että olen vasenkätinen?” komentaja sanoi.

”Siinä tapauksessa sinulle käy tosi huono tuuri, koska joudumme katkomaan sormet siitäkin kädestä.”

”Entä jos osaan kirjoittaa kynä varpaitten välissä?”

”Silloin lähtevät molemmat jalatkin, il commandante. Valitan, vakoilijoitten maailma on tyly.”

”Tosiaan, täytyy sanoa”, huokaisi komentaja.

”Mutta ei mitään niin pahaa, ettei jotain hyvääkin”, sanoi Älli. ”Kun ei ole jalkoja, voi maata sohvalla koko talven pääsiäi-

seen saakka eikä tarvitse voidella suksia, pestä sukkia tai sitoa kengännauhoja.”

”Sinäpä sen sanoit”, sanoi komentaja. ”Mutta entä jos keksin,

että voin laittaa kynän suuhuni? Tai opettelen morsettamaan räpyttelemällä silmiäni?”

”Harmi että tuokin vielä juolahti mieleesi, il commandante. Nyt meidän on katkaistava sinulta pää.”

Komentaja nauroi niin että iso maha hytkyi.

”Lopettakaa pelleily, te kaksi”, Liisi komensi. ”Isä, pois täältä! Tämä on käsky!”

Kun komentaja oli päätään pudistellen mennyt ulos keittiöstä, Liisi otti kortin pois vesihöyrystä. He istuutuivat ruokapöydän ääreen, ja Liisi irrotti postimerkin pinsettien avulla äärimmäisen varovasti.

”Onnistui!” Liisi huudahti. ”Mistä tiesit, että vesihöyry saa postimerkin irtoamaan?”

”Ah, sehän kuuluu tutkijan perustaitoihin”, Älli sanoi mutta näytti hänkin itse asiassa hieman yllättyneeltä.

”Postimerkin paikalle on kirjoitettu jotain, mutta kirjaimet ovat niin pieniä, etten saa niistä mitään selvää”, Liisi sanoi nostaen kortin lähemmäs valoa. ”Ehkä se käy helpommin sinulta, koska olet… ööh, pienempi.”

”Miten se muka liittyy asiaan?” Älli katsoi Liisiä kulmiaan kohottaen.

Liisi kohautti olkapäitään. ”Pienemmille ihmisille riittää pienemmät vaatteet ja pienempi auto. Miksei sama koskisi myös kirjoitusta?”

”Katsotaanpa”, Älli sanoi, nappasi kortin käteensä ja sirisi silmiään.

”Ei”, hän sanoi ja ojensi kätensä katsomatta Liisiin päin. ”Suurennuslasi, kiitos.”

Liisi harppasi keittiön laatikolle, löysi äidin suurennuslasin ja asetti sen Ällin avoimena odottavaan käteen.

”Ahaa”, Älli sanoi nähdessään mitä kortissa luki.

Siinä luki nimittäin näin:

Kirja on vähän niin kuin aamupala. Ei siitä välttämättä tykkää. Siksi nyt seuraa pikainen katsaus tämän kirjan sisältöön. Sivuilta löytyy: Aika paljon Liisiä ja Älliä, rakastunut tohtori Proktori, kadonnut tyttöystävä, kiihkeää takaa-ajoa, muutama huima aikamatka, useita kamalia ranskalaisia virtahepoja, huippupyöräilijä nimeltä Eddy, jokunen tujaus pierupulveria, karmiva naisihminen jolla on puujalka ja kirskuva rullaluistin, Napoleon, Jeanne d'Arc ja Eiffel-torni. Lisäksi sopivassa suhteessa kaulankatkontaa, noitarovioita ja roikkuviiksiä.

Pähkinänkuoressa: käsissäsi on mojova pyyhällys ajasta ja paikasta toiseen kylpyammeen kyydissä.

Norjalainen Jo Nesbø on yksi maailman suosituimmista rikoskirjailijoista. Nesbøn riemukkaita lastenromaaneja tohtori Proktorista on julkaistu jo 38 maassa. **Tohtori Proktorin aika-amme** on sarjan toinen kirja.

www.wsoy.fi	L84.2	ISBN 978-951-0-42983-9